

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO
PRAKTIKOS APŽVALGA
2016 M. BALANDŽIO 1 D. – 2016 M. BALANDŽIO 30 D.

APŽVALGĄ PARENGĖ LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO
TEISINĖS ANALIZĖS IR INFORMACIJOS DEPARTAMENTAS

TURINYS

I. ADMINISTRACINĖS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE.....	3
6. SOCIALINĖ APSAUGA	3
<i>Dėl individualios įmonės savininko teisės su pačiu savimi sudaryti darbo sutartį.....</i>	<i>3</i>
<i>Dėl vykdomojo dokumento grąžinimo, kaip pagrindo nutraukti išmokų iš Vaikų išlaikymo fondo mokėjimą.....</i>	<i>4</i>
9. MOKESTINIAI GINČAI	5
<i>Dėl atitinkamo mokesčio laikotarpio pelno mokesčio permokos buvimo pripažinimo, kai vėlesniais laikotarpiais pirkėjas neatsiskaito už iš mokesčio mokėtojo įgytą turtą, nuo kurio pardavimo pajamų pastarasis sumokėjo šį mokestį</i>	<i>5</i>
<i>Dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo dalies, kuria naujai apskaičiuoti ir nurodyti sumokėti mokesčiai, kurie nebuvo nurodyti pavedime tikrinti, panaikinimo</i>	<i>6</i>
13. STATYBA.....	6
<i>Dėl statinio valdytojo pareigos atlikti (užsakyti) statinio būklės ekspertizę</i>	<i>7</i>
15. CIVILINĖ ATSAKOMYBĖ UŽ ŽALĄ, ATSIRADUSIĄ DĖL VALDŽIOS INSTITUCIJŲ NETEISĖTŲ VEIKSMŲ	7
<i>Dėl suimtojo teisės į ilgalaikius pasimatymus.....</i>	<i>7</i>
<i>Dėl savivaldybės administracijos veiksmų, nepranešant apie numatytą statinio nugriovimą ir nenustatant termino atlaisvinti patalpą, neteisėtumo</i>	<i>9</i>
16. VALSTYBĖS TARNYBA	10
<i>Dėl vidaus tarnybos pareigūno darbo užmokesčio, laikinai pavedus vykdyti aukštesnės pareigybės funkcijas.....</i>	<i>10</i>
33. BYLOS, SUSIJUSIOS SU NACIONALINIŲ, ES IR UŽSIENIO INSTITUCIJŲ FINANSINE PARAMA.....	11
<i>Dėl įgyvendinančios institucijos pareigos atlikti savarankišką įtariamo pažeidimo tyrimą</i>	<i>11</i>
38. KITOS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE	13
<i>Dėl galutinės kainos nenurodymo vartotojams pateikiamoje informacijoje apie prekę</i>	<i>13</i>
<i>Dėl turto vertintojų drausminės atsakomybės už veiksmus, atliktus iki 2011 m. birželio 22 d. Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo redakcijos įsigaliojimo (2012 m. gegužės 1 d.).....</i>	<i>14</i>
II. ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENA	17
54. PROCESO ĮSTATYMAI, PRINCIPAI	17
<i>Dėl ginčo nagrinėjimo ribų, kai pareiškėjui prašant perkvalifikuoti pažeidimą ir sumažinti baudą, nustatoma, kad nurodytos veikos pareiškėjas nepadarė.....</i>	<i>17</i>
80. PROCESO ATNAUJINIMAS ADMINISTRACINĖJE BYLOJE.....	18
<i>Dėl trečiojo asmens (ne)įtraukimo į procesą, sprendžiant ginčą dėl reklamos leidimų.....</i>	<i>18</i>

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) procesinių sprendimų ir Specialiosios teisėjų kolegijos nutarčių dėl teisingumo santraukos, kurios LVAT nesaisto. Šis dokumentas yra skirtas tik informuoti. Oficialius nutarčių bei sprendimų tekstus galite rasti pasinaudoję interaktyviomis nuorodomis. Informacija dėstoma remiantis Teisėjų tarybos 2008 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 13P-50-(7.1.2) patvirtintu Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi.

I. Administracinės bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje

6. Socialinė apsauga

6.1. Valstybinio socialinio draudimo įmokos ir jų mokėjimo tvarka

Dėl individualios įmonės savininko teisės su pačiu savimi sudaryti darbo sutartį

Apžvelgiamoje byloje ginčas *inter alia* kilo dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (toliau – ir VSDFV) teritorinio skyriaus sprendimo, kuriuo atsisakyta įrašyti į Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registrą (toliau – ir Registras) pareiškėjo L. L. individualios įmonės (toliau – ir Įmonė) pateikto 1-SD formos pranešimo duomenis apie apdraustojo L. L. valstybinio socialinio draudimo pradžią tuo pagrindu, kad L. L. negalėjo sudaryti darbo sutarties pats su savimi.

Byloje nustatyta, jog 2014 m. balandžio 29 d. buvo sudaryta neterminuota darbo sutartis tarp L. L. ir Įmonės, kuriai atstovavo jos savininkas L. L. Nuo darbo sutarties sudarymo pareiškėjas nustojo mokėti privalomojo sveikatos draudimo (toliau – ir PSD) įmokas už L. L. bei pradėjo mokėti valstybinio socialinio draudimo (toliau – ir VSD) įmokas, kaip asmenims, gaunantiems pajamas, susijusias su darbo santykiais.

Pirmosios instancijos teismas minėta apimtimi pareiškėjo skundo netenkino. Pareiškėjas padavė dėl to apeliacinį skundą.

Pasisakydamas dėl nagrinėto ginčo esmės, LVAT pažymėjo, kad pareiškėjo skundo reikalavimai yra nukreipti į jo, kaip individualios įmonės savininko, su pačiu savimi, kaip šios įmonės samdomu darbuotoju, sudarytos 2014 m. balandžio 29 d. darbo sutarties teisėtumo patvirtinimą ir šios sutarties teisinių pasekmių įtvirtinimą, t. y. į tai, kad, remiantis šia darbo sutartimi, būtų nustotos mokėti už jį, kaip paminėtos individualios įmonės savininką, PSD įmokos, kaip už savarankiškai dirbantį asmenį, ir būtų pradėtas mokėti už jį, kaip samdomą darbuotoją, viso dydžio socialinio draudimo (39,98 proc.) mokestis, į kurį įskaičiuotinos ir PSD įmokos.

LVAT teisėjų kolegija pirmiausia pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatyme yra įtvirtinta principinė nuostata, kad tokios įmonės savininkas (vienas fizinis asmuo) kartu yra ir šios įmonės vadovas tuo atveju, kai jis (įmonės savininkas) šios įmonės nuostatų pagrindu ir tvarka nėra paskyręs įmonės vadovu kito asmens (4 str., 6 str. 1, 4–6 d., 7 str. 1–5 d.). Kalbant apie nagrinėtos bylos situaciją, pažymėta, kad (kaip matyti iš bylos) pareiškėjo savininkas L. L. nebuvo (nėra) paskyręs įmonės vadovu kito asmens, todėl Individualių įmonių įstatymo taikymo požiūriu būtent jis yra pareiškėjo vadovas, kuris, tarp kitų įmonės vadovo teisių, turi teisę sudaryti darbo sutartis su įmonėje įdarbintais asmenimis. Individualių įmonių įstatyme nėra nustatytas tiesioginis draudimas įmonės vadovui sudaryti darbo sutartį (dėl tam tikrų darbų įmonėje atlikimo) su pačiu savimi. Tačiau nei vienoje iš šio įstatymo nuostatų tokia galimybė nėra tiesiogiai arba netiesiogiai aptarta arba įžvelgtina. Todėl, LVAT teisėjų kolegijos manymu, buvo būtina aptarti kitų su darbo santykių reguliavimu sietinų teisės aktų normų taikymą bei pateikti jų aiškinimą sisteminiu teisės aiškinimo būdu.

Tai darydama, LVAT teisėjų kolegija vadovavosi Lietuvos Respublikos darbo kodekse (toliau – DK) apibrėžta darbo sutarties sąvoka, pagal kurią, darbo sutartis yra darbuotojo ir darbdavio susitarimas, kuriuo darbuotojas įsipareigoja dirbti tam tikros profesijos, specialybės, kvalifikacijos darbą arba eiti tam tikras pareigas paklusdamas darbovietėje nustatytai darbo tvarkai, o darbdavys įsipareigoja suteikti darbuotojui sutartyje nustatytą darbą, mokėti darbuotojui sulgytą darbo užmokestį ir užtikrinti darbo sąlygas, nustatytas darbo įstatymuose, kituose norminiuose teisės aktuose, kolektyvinėje sutartyje ir šalių susitarimu (93 str.). Pabrėžta, jog iš šio apibūdinimo vienareikšmiškai matyti, kad darbo sutarties subjektais yra darbdavys ir darbuotojas, kurie vienas kito atžvilgiu turi tam tikras teises ir pareigas, t. y. tokios sutarties subjektai yra du atskiri (atskirus statusus turintys) subjektai. Aiškinant nurodytą DK normą lingvistiniu ir loginiu teisės aiškinimo metodais, daryta išvada, kad darbdavio ir darbuotojo statusai negali sutapti viename fiziniame asmenyje, t. y. pagal vieną darbo sutartį fizinis asmuo, kuris pagal įstatymą yra darbdavys, negali būti vienu metu ir darbuotoju.

Aiškindama darbo sutarties sampratą sisteminiu teisės aiškinimo būdu, t. y. apibendrinama pirmiau pateiktas skirtingų teisės aktų (normų) aiškinimo išvadas, LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad pareiškėjo sudaryta 2014 m. balandžio 29 d. darbo sutartis teisės taikymo požiūriu negali būti pripažinta teisėta.

LVAT pripažino pirmosios instancijos teismo priimtą sprendimą pagrįstu ir teisingu.

2016 m. balandžio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-950-143/2016
Teismo proceso Nr. 3-61-3-04179-2014-1
Procesinio sprendimo kategorija 6.1
[Prieiga internete](#)

6.6. Bylos dėl išmokų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų

6.6.2. Pašalpos ir kitos išmokos

Dėl vykdomojo dokumento grąžinimo, kaip pagrindo nutraukti išmokų iš Vaikų išlaikymo fondo mokėjimą

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Vaikų išlaikymo fondo (toliau – Fondas) administracijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2014 m. sausio 21 d. sprendimo, kuriuo *inter alia* nuspręsta nutraukti išmokų iš Fondo mokėjimą pareiškėjai tuo pagrindu, kad Fondo administracija gavo antstolės 2010 m. birželio 10 d. patvarkymą, kuriuo informuojama, kad skolininko gyvenamoji vieta nustatyta užsienio valstybėje ir vykdomasis dokumentas grąžintas pareiškėjai. Atsakovas manė, kad antstoliui grąžinus vykdomąjį dokumentą, pareiškėja nebeatitinka Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo (toliau – Įstatymas) 3 straipsnyje nustatytų reikalavimų, todėl išnyko pagrindas mokėti išmokas.

Pirmosios instancijos teismas pareiškėjos skundą tenkino ir *inter alia* panaikino ginčytą sprendimą.

LVAT teisėjų kolegija vadovavosi 1989 metų Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos, Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatomis, pabrėžiančiomis vaiko interesų svarbą.

Byloje nustatyta, kad tiek pareiškėja, tiek jos nepilnametė dukra kreipimosi į atsakovą momentu (2008 m. spalio 29 d.) atitiko Įstatymo reikalavimus, Įstatymo 3 straipsnyje nurodyti Vaikų išlaikymo fondo išmokų mokėjimo pagrindai egzistavo. Todėl Fondo administracijos direktoriaus 2008 m. gruodžio 29 d. sprendimu pareiškėjos dukrai paskirtos išmokos iš Vaikų išlaikymo fondo.

Pagal Įstatymo 6 straipsnio 1 dalį, Fondo administratorius privalo nutraukti išmokų mokėjimą, jeigu yra bent vienas iš šių įstatyme numatytų pagrindų: 1) išnyksta Fondo išmokų mokėjimo pagrindai, nurodyti šio įstatymo 3 straipsnyje; 2) skolininkas miršta; 3) atsiranda Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyti vaikui priteisto išlaikymo išieškojimo nutraukimo pagrindai. Pagal to paties straipsnio 2 dalį, pareiškėjas privalo raštu pranešti Fondo administratoriui apie šio straipsnio 1 dalyje nurodytas aplinkybes ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo tos dienos, kurią sužinojo ar turėjo sužinoti apie šių aplinkybių atsiradimą.

Pagal Įstatymo 3 straipsnio 1 dalį, Fondo išmokos pagal šio įstatymo nuostatas mokamos tik tuo atveju, kai lėšos vaikui išlaikyti yra priteistos teismo sprendimu arba nustatytos teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi ir yra mokamos periodinėmis išmokomis vieną kartą per mėnesį. Minėto straipsnio 2 dalyje *inter alia* numatyta, kad į Fondo administratorių dėl Fondo išmokų mokėjimo gali būti kreipiamasi, kai vaikas negauna teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo ar gauna tik dalį nustatyto išlaikymo. Fondas išmoka teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatytą išlaikymą, o kai vaikas gauna tik dalį nustatyto išlaikymo, – teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatytos ir skolininko mokamos sumos skirtumą. Įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad antstolis, vykdamas teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo išieškojimą pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatas, išduoda išieškotojui nustatytos formos pažymą, patvirtinančią, kad vaikas negauna viso arba dalies teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo. Pagal Įstatymo 3 straipsnio 4 dalį, Fondo išmokos mokamos tol, kol yra šiame straipsnyje nustatyti pagrindai ir kol vaikas teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi turi teisę gauti išlaikymą.

Ginčytame Fondo administracijos direktoriaus 2014 m. sausio 21 d. sprendime nurodoma, kad šio sprendimo priėmimo teisinis pagrindas yra, be kita ko, Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktas, kuriame numatyta, kad išnyko išmokų mokėjimo pagrindai, nurodyti Įstatymo 3 straipsnyje. Remiantis Įstatymo 3 straipsnio nuostatomis, Vaikų išlaikymo fondo išmokų mokėjimo pagrindais pripažįstami atvejai, kai vaikas negauna teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo, mokamo periodinėmis išmokomis vieną kartą per mėnesį, ar gauna tik dalį šio išlaikymo. Nors pagal Įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, šis faktas turi būti patvirtintas antstolio išduota nustatytos formos pažyma, šis

reikalavimas iš esmės įtvirtina ne Fondo išmokų mokėjimo pagrindą, bet tvarką, kaip turi būti įrodomas išmokų skyrimo pagrindas – asmuo negauna išlaikymo arba gauna tik dalį išlaikymo.

Nustatyta, kad tokia pažyma, kreipiantis dėl išmokos skyrimo, buvo pateikta. LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, vėlesnis aplinkybės pasikeitimas (šiuo atveju – vykdomojo rašto gražinimas pareiškėjai) savaime nelemia Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punkto taikymo, kitaip tariant, šiuo pagrindu išmokų iš Vaikų išlaikymo fondo mokėjimo nutraukimas savaime negali būti pripažintas teisėtu ir pagrįstu. Vertinant minėtą aplinkybę dėl vykdomojo rašto gražinimo, būtina atsižvelgti į tai, kodėl tai buvo padaryta. Vienaip ji turi būti vertinama, kai vykdomasis dokumentas gražinamas dėl to, kad skolininkas moka išlaikymą, kitaip – kai nurodomi kiti gražinimo pagrindai. Šiuo atveju nustatyta, kad vykdomasis dokumentas gražintas pareiškėjai dėl to, kad skolininko gyvenamoji vieta nustatyta užsienio valstybėje. Tai lemia, jog šiuo atveju nebuvo jokių duomenų, kad skolininkas pradėjo mokėti išlaikymą, tačiau iš esmės iškilo kliūtys, kurios nepriklausė nuo pareiškėjos ir trukdė vykdyti išieškojimą.

Konstatuota, kad pirmosios instancijos teismas iš esmės teisingai vertino atsakovo Fondo administracijos direktoriaus 2014 m. sausio 21 d. sprendimą ir jį panaikino. Pirmosios instancijos teismo sprendimas paliktas nepakeistas, o atsakovo apeliacinis skundas atmestas.

2016 m. balandžio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-442-602/2016

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-02495-2014-0

Procesinio sprendimo kategorija 6.6.2; 6.8; 26

[Prieiga internete](#)

9. Mokestiniai ginčai

9.2. Pelno mokestis

9.2.3. Kiti su pelno mokesčiu susiję klausimai

Dėl atitinkamo mokestinio laikotarpio pelno mokesčio permokos buvimo pripažinimo, kai vėlesniais laikotarpiais pirkėjas neatsiskaito už iš mokesčio mokėtojo įgytą turtą, nuo kurio pardavimo pajamų pastarasis sumokėjo šį mokestį

Apžvelgiamoje byloje nagrinėtas mokestinis ginčas kilo dėl atsakovo centrinio mokesčių administratoriaus atsisakymo gražinti pareiškėjo, kaip permokų, prašytas pelno ir socialinio mokesčių sumas. Nustatyta, kad tarp pareiškėjo ir UAB „Kirmėliškių sodybos“ 2006 m. gruodžio 6 d. buvo sudaryta žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartis, pagal kurią pirkėjas pareiškėjui turėjo sumokėti 10 mln. Lt. Pareiškėjas šias lėšas deklaravo kaip uždirbtas pajamas ir nuo jų į biudžetą sumokėjo atitinkamo dydžio pelno ir socialinį mokesčius. Tačiau UAB „Kirmėliškių sodybos“ iki 2007 m. rugsėjo 26 d. dalimis pareiškėjui sumokėjo už žemės sklypą tik 6 222 000 Lt, liko nesumokėta 3 778 000 Lt. Dėl žemės sklypo vertės tarp pareiškėjo ir UAB „Kirmėliškių sodybos“ kilo teisiniai ginčai. 2011 m. gruodžio 28 d. buvo atliktas naujas žemės sklypo vertės nustatymas. Jo metu nustatyta, kad žemės sklypo pardavimo kaina neatitiko rinkos kainos, todėl sandorio šalys pripažino naują sandorio vertę – 6 222 000 Lt. Pareiškėjo teigimu, susidaręs žemės sklypo pardavimo kainos skirtumas – 3 778 000 Lt, buvo pareiškėjo negautos pajamos, nuo kurių į biudžetą buvo sumokėti pelno ir socialinis mokesčiai, todėl susidarė šių mokesčių permoka už 2006 metus, kurią jam turėjo gražinti atsakovas.

Vertindamas šią situaciją, LVAT pirmiausia pažymėjo, jog Pelno mokesčio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinta bendro pobūdžio taisyklė, kuri nustato, kad „pajamos ir sąnaudos pripažįstamos pagal pajamų ir sąnaudų kaupimo bei kitus buhalterinę apskaitą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytus apskaitos principus <...>“. Pajamų ir sąnaudų kaupimo principo esmė yra pateikta Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo 11 straipsnyje, įtvirtinančiame, kad „ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai į įmonės apskaitą registruojami tada, kai jie įvyksta, ir pateikiami tų atskaitinių laikotarpių finansinėse ataskaitose, neatsižvelgiant į pinigų gavimą arba išmokėjimą. Pagal kaupimo principą pajamos registruojamos tada, kai jos uždirbamos, o sąnaudos – tada, kai jos patiriamos.“ Taigi, kaip pažymėjo LVAT teisėjų kolegija, pajamų ir sąnaudų kaupimo principo taisyklių laikymasis pasireiškia tuo, kad mokesčio mokėtojas pajamas apskaitoje turi registruoti tuomet, kai jos yra uždirbamos, nepriklausomai nuo to, kada už jas bus apmokėta, t. y. pajamų uždirbimo momentu, kuris paprastai sutampa su prekių pardavimo diena (atitinkamos sąskaitos išrašymu, sandorio sudarymu), nepaisant to, kada už jas bus apmokėta. O tais atvejais, kai už parduotas

prekes negaunama visų ar dalies pajamų, tai susidariusi skola yra įtraukiama į ataskaitinio laikotarpio sąnaudas, neatsižvelgiant į tai, kurį laikotarpį (ankstesnį ar ataskaitinį) pajamos buvo pripažintos (uždirbtos).

LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad reikalavimas atsiradusias skolas įtraukti į ataskaitinio laikotarpio sąnaudas lemia, kad tokiais atvejais Pelno mokesčio įstatymo taikymo prasme nesusidaro šio mokesčio permoka, nes atitinkamai yra mažinamos to ataskaitinio laikotarpio, už kurį buvo įtraukta skola į sąnaudas, pajamos. Byloje nagrinėtu atveju tai reiškė, kad nepriklausomai nuo to, ar visų lėšų iš minėto sandorio pareiškėjas negavo remiantis atliktu turto vertinimu, kurio metu buvo nustatyta kita, žemesnė, žemės sklypo rinkos kaina, ar remiantis tarp šalių 2012 m. sudaryta taikos sutartimi, kuria buvo nustatyta mažesnė žemesnė sklypo kaina, atsiradusio skirtumo ir nuo jo sumokėtų 567 000 Lt pelno mokesčio ir 151 000 Lt socialinio mokesčio, nebuvo pagrindo pripažinti šių mokesčių permokomis.

Šiomis aplinkybėmis LVAT teisėjų kolegija atmetė pareiškėjo apeliacinį skundą ir pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

2016 m. balandžio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-155-438/2016

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-07054-2013-5

Procesinio sprendimo kategorija 9.6

[Prieiga internete](#)

9.9. Mokestinis patikrinimas ir mokestinis tyrimas

Dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo dalies, kuria naujai apskaičiuoti ir nurodyti sumokėti mokesčiai, kurie nebuvo nurodyti pavedime tikrinti, panaikinimo

Apžvelgiamoje byloje mokestinis ginčas buvo kilęs dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriuo pareiškėjui buvo nurodyta sumokėti gyventojų pajamų, pelno ir socialinį mokesčius bei su jais susijusias sumas (baudas ir delspinigius). Šį ginčą nagrinėjusi Mokestinių ginčų komisija panaikino mokesčių administratoriaus sprendimo dalį, kuria buvo apskaičiuoti mokėtini pelno ir socialinis mokesčiai bei su jais susijusios sumos, motyvuodama aplinkybe, kad pavedime tikrinti mokestinio patikrinimo dalyku buvo nurodytas tik gyventojų pajamų mokestis. Atsakovas (centrinis mokesčių administratorius) su tokia pozicija nesutiko, teigdamas, kad tai yra formalus pobūdžio, mažareikšmis pažeidimas.

Šiuo klausimu LVAT teisėjų kolegija, įvertinusi Mokesčių administravimo įstatymo 120 straipsnio 1 dalį¹, pažymėjo, kad mokestinio patikrinimo pavedimas yra tas administracinis teisės aktas, kuris apsprendžia mokesčio administratoriaus legitimumą atliekant mokesčio mokėtojo mokestinį patikrinimą bei šio patikrinimo pobūdį ir apimtį, t. y. mokesčių administratorius gali pradėti vykdyti mokesčio mokėtojo mokestinį patikrinimą, kai nustatyta tvarka yra išrašytas pavedimas atlikti mokestinį patikrinimą, o šį patikrinimą gali vykdyti tik toje srityje ir tik toje apimtyje, kuri yra nurodyta pavedime. Be to, reikalavimas laikytis šios tvarkos yra suformuluotas imperatyvia forma ir jo nepaisyti draudžiama.

Kadangi byloje nebuvo ginčo, jog išrašytame 2012 m. rugsėjo 3 d. pavedime tikrinti patikrinimo dalyku buvo nurodytas tik gyventojų pajamų mokestis, LVAT atmetė atsakovo apeliacinį skundą ir Mokestinių ginčų komisijos bei pirmosios instancijos teismo sprendimus paliko galioti.

2016 m. balandžio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-493-438/2016

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-02583-2014-8

Procesinio sprendimo kategorija 9.9; 9.10

[Prieiga internete](#)

13. Statyba

13.6. Kiti iš statybos teisinių santykių kylantys klausimai:

¹ „<...> mokestinio patikrinimo pradžia yra mokestinio patikrinimo pavedimo išrašymas. Pavedime privalu nurodyti: 1) patikrinimą atliksiančių pareigūnų pareigas, vardus, pavardes; 2) tikrintino mokesčių mokėtojo pavadinimą (jeigu tikrinamas fizinis asmuo - vardą, pavardę); 3) patikrinimo dalyką; 4) patikrinimo atlikimo pradžios ir pabaigos datas.“

Dėl statinio valdytojo pareigos atlikti (užsakyti) statinio būklės ekspertizę

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus atsisakymo atlikti bendrąjį namo, kuriame esančiame socialiniame būste gyveno pareiškėja, ekspertizę, pilnai įvertinant jo būklę ir galimybę jame gyventi (pareiškėja iš esmės teigė, jog ginčo būstas buvo avarinės būklės).

Ginčo teisiniams santykiams, be kita ko, buvo aktualus statybos techninis reglamentas STR 1.12.01:2004 „Valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių statinių pripažinimo avariniais tvarka“, patvirtintas aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 676, kurio 8 punkte nustatyta, kad statinio valdytojo vadovas (jo įgaliotas atstovas), vykdydamas Statybos įstatymo ir kitų teisės aktų jam nustatytas prievolės, nustačius statinio galimos avarinės būklės požymius, užsako statinio ekspertizę. Minimi avarinės būklės požymiai aprašyti šio reglamento 1 priede.

Byloje surinkti duomenys patvirtino, jog buvo sudaryta komisija, kuri nenustatė minėtų požymių, suponuojančių pareigą atlikti minėtą ekspertizę. Be to, kaip pastebėjo LVAT teisėjų kolegija, nors šios komisijos surašytame gyvenamojo namo apžiūros akte nurodyti pastebėti statinio defektai, deformacijos, įrangos gedimai bei rekomenduotini darbai defektams pašalinti, šie (defektai) nepateko į aptariamo reglamento 1 priede numatytus požymius. Teismas taip pat vertino, kad statinio ekspertizės būtinumo nepatvirtino pareiškėjos pateiktas vaizdo įrašas ir nuotraukos, kuriuose neatsispindėjo galima avarinė statinio būklė: statinio būklė (galimas avaringumas) vertinama pagal pagrindinių statinio konstrukcijų, išvardytų minėtame reglamento 1 priede, požymius, todėl vien tik tas faktas, kad statinys yra senas, yra defektų, dėl ko gyvenimas jame nėra patogus, savaime nereiškia, kad jis yra avarinės būklės.

Apibendrinusi tai, kas išdėstyta, LVAT paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo pareiškėjos skundas buvo atmestas kaip nepagrįstas.

2016 m. balandžio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1459-624/2016

Teisminio proceso Nr. 3-62-3-00111-2015-5

Procesinio sprendimo kategorija 13.6; 38

[Prieiga internete](#)

15. Civilinė atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų**15.2. Civilinės atsakomybės sąlygos:****15.2.3. Žala***Dėl suimtojo teisės į ilgalaikius pasimatymus*

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl neturtinės žalos, kuri, pareiškėjo nuomone, buvo padaryta neteisėtais valstybės valdžios institucijų veiksmais jį laikant suimtą Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime (toliau – Lukiškių TI-K) teisės aktų reikalavimų neatitinkančiomis sąlygomis, *inter alia* pažeidus pareiškėjo (suimtojo) teisę į ilgalaikius pasimatymus su sutuoktine, atlyginimo.

Pirmosios instancijos teismas nustatė šį pažeidimą. Atsakovas apeliaciniu skundu nesutiko su teismo padaryta išvada, kad šiuo atveju Lukiškių TI-K, nesuteikdamas pareiškėjui teisės į ilgalaikį pasimatymą su savo sutuoktine, pažeidė Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 8 straipsnį. Atsakovas pažymėjo, kad ilgalaikių pasimatymų suteikimo tvarka nėra numatyta Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse, be to, Lukiškių TI-K nėra įrengta ilgalaikių pasimatymų kambarių.

LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, jog trumpalaikių pasimatymų tvarka bei ilgalaikių pasimatymų suteikimo ar nesuteikimo klausimas yra teisės į privataus asmens gyvenimą (Konvencijos 8 str.) ribojimo klausimas. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad teisė į ilgalaikius pasimatymus yra viena iš nuteistųjų teisių, glaudžiai besisiejanti su Konvencijos 8 straipsnyje garantuojama teise į šeimos gyvenimo gerbimą bei padedančių palaikyti santykius su artimais žmonėmis.

Daryta išvada, jog Konvencija įpareigoja valstybes dalyves gerbti kiekvieno asmens teisę į šeimos gyvenimą ir uždraudžia bet kokius apribojimus asmens naudojimuisi šia teise. Tai reiškia, kad bet koks kišimasis į asmens šeimos bei privatų gyvenimą, kuris negali būti pateisinamas pagal Konvencijos 8 straipsnio 2 dalį, gali būti laikomas kėsಿನimusi į Konvencijos 8 straipsnio 1 dalyje saugomą teisę. Teisėtų

apribojimų atvejai turi būti proporcingi siekiamam tikslui, numatyti įstatyme ir taikomi tik tada, kai tai yra būtina demokratinėje visuomenėje, valstybei siekiant teisėtų tikslų, kuriuos aiškiai nurodo Konvencijos 8 straipsnio 2 dalis. Šis būtinumo ir teisėtumo demokratinėje visuomenėje testas Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) kiekvienu konkrečiu atveju atliekamas gana griežtai. Pati Konvencijos 8 straipsnio formuluotė formaliai atitinka valstybės pareigą susilaikyti nuo bet kokių veiksmų, kuriais kišamasi į šeimos bei privatų gyvenimą. Kita vertus, pažymėtina, jog teisė į šeimos gyvenimą suponuoja ne tik valstybių pareigą susilaikyti nuo neteisėto kišimosi į asmens šeimos gyvenimą, bet ir implikuoja valstybei įsipareigojimą veikti taip, kad būtų leidžiama normaliai vystytis šiems santykiams (EŽTT 1979 m. birželio 13 d. sprendimas byloje *Marckx prieš Belgiją* (pareiškimo Nr. 6833/74)).

Šiuo aspektu EŽTT yra pažymėjęs, kad kalinimas, kaip ir bet kokia kita laisvės apribojimo priemonė, yra susijęs su privataus ir šeimos gyvenimo ribojimais. Tačiau pagrindinis kalinamo asmens teisės į šeimos gyvenimo gerbimą elementas yra tai, kad institucijos leidžia arba, kai reikalinga, padeda palaikyti kontaktą su artima šeima. Tokie apribojimai, kaip susitikimų su šeima skaičiaus nustatymas, šių susitikimų stebėjimas ir jeigu padaryto nusikalstamos veiklos pobūdis reikalauja, specialaus kalėjimo režimo taikymas arba konkrečios susitikimų tvarkos nustatymas reiškia Konvencijos 8 straipsnio teisių ribojimą, bet patys savaime šių nuostatų nepažeidžia. Bet kuriuo atveju kiekvienas ribojimas turi būti taikomas įstatymų nustatyta tvarka ir turi siekti vieno ar daugiau teisėtų tikslų ir turi būti būtinas demokratinėje visuomenėje (pvz., 2007 m. sausio 18 d. sprendimas byloje *Estrikh prieš Latviją* (pareiškimo Nr. 73819/01), 166 p., 2007 m. liepos 17 d. sprendimas byloje *Kučera prieš Slovakiją* (pareiškimo Nr. 48666/99), 127 p., 2003 m. balandžio 3 d. sprendimas byloje *Klamecki prieš Lenkiją (Nr. 2)* (pareiškimo Nr. 31583/96), 144 p.).

LVAT teisėjų kolegija, įvertinusi bylos aplinkybes, darė išvadą, kad pirmosios instancijos teismas, konstatuodamas atsakovo neteisėtus veiksmus, nesuteikiant pareiškėjui teisės į ilgalaikį pasimatymą su savo sutuoktine, pagrįstai rėmėsi Europos Žmogaus Teisių Teismo 2013 m. liepos 9 d. sprendime byloje *Tomas Varnas prieš Lietuvą* (pareiškimo Nr. 42615/06) suformuota praktika dėl skirtingos suimtųjų ir nuteistųjų teisės į pasimatymus su artimaisiais (Konvencijos 8 ir 14 str.) apimties. Taip pat pažymėta, kad 2006 m. sausio 11 d. Europos Tarybos Ministrų Tarybos rekomendacija patvirtintų Europos kalėjimo taisyklių 101 punkte nurodyta, kad jei nuteistas (sulaikytas) asmuo prašo jo atžvilgiu taikyti nuteistiems asmenims taikytiną režimą, sulaikymo įstaigos administracija, kiek įmanoma, tenkina tokį prašymą. EŽTT yra pabrėžęs, jog nors sulaikymas savo prigimtimi yra privataus ir šeimos gyvenimo ribojimas, tačiau kalinio asmens teisės į šeimos gerbimą būtina dalis yra tai, kad kalėjimo administracija padėtų palaikyti veiksmingą bendravimą su artimais šeimos nariais (pvz., EŽTT sprendimas *Messina prieš Italiją (Nr. 2)* (pareiškimo Nr. 25498/94), 61 p.).

LVAT teisėjų kolegija, įvertinusi byloje esančius duomenis (Lukiškių TI-K kalinamojo (nuteistojo) gautų siuntinių, perdavimų, banderolių su spauda ir pasimatymų korteles), sutiko su atsakovo apeliacinio skundo teiginiu, kad pareiškėjas palaikė ryšį su artimaisiais. Kita vertus, šiuo atveju įvertinus specifinį pareiškėjo statusą (laikomas suimtuoju ilgą laiko tarpą), tai, kad pareiškėjas Lukiškių TI-K administracijos prašė skirti ilgalaikį pasimatymą, o jo prašymas nebuvo tenkintas nenurodžius tokio sprendimo galimo pateisinimo, atsižvelgus į paminėtą EŽTT praktiką, daryta išvada, kad Lukiškių TI-K, nesuteikdamas pareiškėjui teisės į ilgalaikį pasimatymą su savo sutuoktine, pažeidė Konvencijos 8 straipsnį. Šiuo atveju Lukiškių TI-K, be kita ko, užtikrindamas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas laikymo sąlygas, turėjo imtis pozityvių veiksmų, garantuojančių tinkamą teisės į šeimos gyvenimo gerbimą įgyvendinimą, kad asmuo galėtų palaikyti ryšius su savo artimaisiais ir tokiu būdu saugoti ir puoselėti savo šeimą.

Tai, kad, kaip nurodo atsakovas, įstaigoje nėra įrengta ilgalaikiams pasimatymams skirtų patalpų, nėra reikšminga aplinkybė sprendžiant civilinės atsakomybės klausimą, nes suimtiesiems / kaliniams garantuojamų teisių užtikrinimas įkalinimo įstaigose yra pozityvi valstybės pareiga.

Konstatuota, jog šiuo atveju Lukiškių TI-K nepagrįstai apribojo pareiškėjo teisę į ilgalaikį pasimatymą su sutuoktine, ir tai yra pakankamas pagrindas neteisėtų veiksmų konstatavimui Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 straipsnio prasme. Net ir sutinkant su atsakovu, kad pareiškėjas palaikė ryšį su artimaisiais, negalima teigti, kad jam nesuteikiant ilgalaikio pasimatymo su žmona, pareiškėjas nepatyrė jokios žalos.

Daryta išvada, jog pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad Lukiškių TI-K nepagrįstai apribojo pareiškėjo teisę į ilgalaikį pasimatymą su sutuoktine. Pareiškėjui priteistas 2 000 Eur dydžio neturtinės žalos atlyginimas.

2016 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-618-552/2016

Teismo proceso Nr. 3-61-3-04169-2014-0

Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.2

[Prieiga internete](#)

Dėl savivaldybės administracijos veiksmų, nepranešant apie numatytą statinio nugriovimą ir nenustatant termino atlaisvinti patalpą, neteisėtumo

Apžvelgiamoje byloje administracinis ginčas kilo dėl turtinės ir neturtinės žalos, kurią pareiškėja kildino iš Vilniaus miesto savivaldybės administracijos (toliau – Administracija) neteisėtų veiksmų, lėmusių sandėliuko, kuriame pareiškė laikė kurą savo buto apšildymui, nugriovimą, atlyginimo. Pareiškėja neteisėtais Administracijos veiksmais nurodė *inter alia* tai, kad 2013 m. gruodžio 3 d. nugriovus sandėliuką, pareiškėja neteko jame buvusio kieto kuro (nuosavybės).

Pirmosios instancijos teismas pareiškėjos skundo reikalavimus dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo atmetė, konstatavęs, kad nenustatyti atsakovo neteisėti veiksmai, o pareiškėja neįrodė žalos fakto. Pareiškėja, nesutikdama su teismo sprendimu, padavė apeliacinį skundą.

Pirmiausia LVAT teisėjų kolegija nustatė, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija ginčui aktualaus sandėliuko nugriovimą inicijavo atlikdama Vietos savivaldos įstatyme numatytas funkcijas, t. y. veikė pagal kompetenciją ir nepažeisdama Statybos įstatymo ir Reglamento STR 1.07.01:2010 reikalavimų. Spręsta, kad šiais aspektais atsakovo veiksmus nugriaunant pareiškėjai aktualų sandėliuką pripažinti neteisėtais nėra pagrindo.

Toliau LVAT teisėjų kolegija vertino atsakovo veiksmų teisėtumą tuo aspektu, ar 2013 m. gruodžio 3 d. nugriaunant sandėliukus, nebuvo pažeista pareiškėjos teisė į jos faktiškai naudotame sandėliuke buvusią pareiškėjos nuosavybę. Byloje nenustatyta, kad atsakovas, nustatęs, jog sandėliukų būklė yra avarinė ir jie turi būti pašalinti, priėmė šiuo klausimu kokį nors administracinį aktą. Administracija, remdamasi 2011 m. gruodžio 29 d. sudaryta su UAB „Grinda“ sutartimi, kurioje, be kita ko, numatytas ir griovimo darbų atlikimas pagal užsakovo užsakymus, 2013 m. lapkričio mėnesio užsakymu paprašė, kad rangovas iki 2013 m. gruodžio 16 d. atliktų avarinės būklės sandėliukų likvidavimo darbus (įskaitant šiukšlių išvežimą) pagal sutarties sąlygas. Byloje nustatyta, kad pareiškėja nebuvo informuota apie Administracijos 2013 m. lapkričio mėnesio valinį aktą (nebuvo priimtas rašytinis administracinis aktas) iki 2013 m. gruodžio 16 d. nugriauti pareiškėjai aktualų avarinį statinį, pareiškėjai nebuvo nustatytas terminas atlaisvinti sandėliuką pasiimant jame buvusią nuosavybę. Tokiu būdu atsakovas pažeidė pareiškėjos teisę žinoti apie numatomus atlikti sandėliuko griovimo darbus ir pasirūpinti sandėliuke buvusią savo nuosavybę ir ją perkelti į kitas patalpas. Atsižvelgiant į tai, konstatuota, kad atsakovas atlikty administracinių procedūrų metu iš esmės teisėtai nustatęs, kad nesudėtingas statinys, kuriame esančiu sandėliuku naudojosi pareiškėja, kelia grėsmę žmonių gyvybei, sveikatai, turtui ir turi būti nugriautas, nepriimdamas jokio administracinio akto, nepranešdamas pareiškėjai apie numatytą statinio nugriovimą ir nenustatydamas termino atlaisvinti patalpą, nors iš 2010–2013 m. vykusio susirašinėjimo turėjo žinoti ir žinojo, kad pareiškėja sandėliuke laiko atitinkamą savo nuosavybę (kurą savo buto šildymui), pažeidė konstitucinius teisinės valstybės ir teisės viršenybės principus, Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintus veiklos skaidrumo, žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo principus, taip pat gero administravimo principus, t. y. šiuo aspektu elgėsi neteisėtai. Tai, kad griovimo darbus atliko rangovas, šiuo aspektu reikšmės neturėjo.

Dėl pareiškėjos skundo argumentų, kad 2013 m. gruodžio 3 d. nugriovus jos naudotą sandėliuką, buvo išvežta apie 3 m³ lentų, o 5 maišai anglių išmesta į kiemą ir dingo, LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad nustatant turtinės žalos faktą ir jos dydį, yra svarbūs atitinkamo daikto individualūs požymiai, nes jie turi įtakos žalos dydžiui. Pareiškėja vienuose bylos dokumentuose nurodė, kad kuras iš medžio buvo lentos, kituose – kad malkos, o įrodinėdama turtinę žalą, rėmėsi 2014 m. gegužės 24 d. atspausdintais duomenimis iš interneto bei parinko atitinkamoje svetainėje skelbtą didžiausią beržo malkų (smulkaus skaldymo) kainą už 5 m³ (pilną sunkvežimį, esą 3 m³ neparduodami). Atsižvelgdama į tai, kad pareiškėjos paaiškinimai dėl medžio kuro byloje nenuoseklūs, pareiškėja nepateikė į bylą įrodymų, kurie patvirtintų, kad medžio kurą ji pirko, o ne įgijo kitu būdu (pavyzdžiui, kaip kūrenimui tinkamas atliekas nemokamai), LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad pareiškėja nepagrindė įrodymais, kad ji dėl medžio kuro praradimo patyrė turtinę žalą.

Dėl pareiškėjos prarasto kieto kuro (anglies) LVAT teisėjų kolegija, atsižvelgdama į bylos įrodymų visumą, neturėjo pagrindo abejonoms tuo aspektu, kad 2013 m. gruodžio 3 d. (kūrenimo sezono metu), kai buvo nugriautas jos naudotas sandėliukas, pareiškėja turėjo šiame sandėliuke jos nurodytą kieto kuro kiekį (5 maišus po 40 kg.). Atsižvelgdama į pirmiau minėtas aplinkybes, kad atsakovas apie savo sprendimą nugriauti sandėliuką iki 2013 m. gruodžio 16 d. neinformavo pareiškėjos, nenustatė jai termino atlaisvinti patalpą ir pasiimti iš sandėliuko savo nuosavybę (šiuo atveju kurą), LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad pareiškėjos anglies kuro dingimas šiomis aplinkybėmis nugriaunant sandėliuką laikytinas turtine žala, susijusia su minėtais neteisėtais atsakovo veiksmais. Pareiškėjai turtinei žalai atlyginti už 200 kg kuro (anglies) netekimą priteista iš atsakovo suma yra 34,75 Eur.

Dėl pareiškėjos reikalavimo priteisti neturtinės žalos atlyginimą LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad pirmiau aptarti nustatyti atsakovo neteisėti veiksmai, kad atsakovui 2013 m. lapkričio mėnesį galutinai nusprendus nugriauti sandėliuką, kuriame pareiškėja laikė savo turtą (kurą), neįspėjus jos apie šiuos numatomus veiksmus, nepasiūlius atlaisvinti patalpą ir 2013 m. gruodžio 3 d. (kūrenimo sezono metu) nugriovus sandėliuką, kuriame buvo atitinkamas kuro likutis, suteikia pakankamą pagrindą pripažinti pagrįstais pareiškėjos argumentus, kad ji patyrė stresą, depresiją, jautėsi pažeminta, t. y. patyrė neturtinę žalą, kuri priežastiniu ryšiu susijusi su minėtu aspektu neteisėtais atsakovo veiksmais.

Spręsdama dėl neturtinės žalos dydžio, LVAT teisėjų kolegija atsižvelgė į tai, kad neturtinė žala buvo padaryta tuo laiku (šildymo sezono metu), kai pareiškėjai buvo ypač aktuali kuro laikymo vieta ir buvo būtina turėti kuro. Taip pat LVAT teisėjų kolegija atsižvelgė į tai, kad atsakovo veiksmai 2013 m. lapkričio mėnesį inicijuojant sandėliuko nugriovimą, pareiškėjai negalėjo būti staigmena, nes pareiškėja ir atsakovas dėl sandėliuko susirašinėjo nuo 2010 metų ir iš atsakovo atsakymų pareiškėja turėjo suprasti, kad sandėliukai bus griaujami, todėl turėjo pasirūpinti kita kuro laikymo vieta. Atsižvelgus į šias aplinkybes, į tai, kad byloje nustatyta pažeidimo trukmė neilga, teisingumo ir protingumo kriterijus atitinkančiu priteistinu pareiškėjai piniginiu atlygiu už neturtinę žalą laikyta 100 Eur suma.

LVAT teisėjų kolegija pakeitė pirmosios instancijos teismo sprendimą, priteisiant pareiškėjai pirmiau minėtas sumas turtinei ir neturtinei žalai atlyginti.

2016 m. balandžio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-816-146/2016

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-02967-2014-4

Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.1; 15.2.3.2

[Prieiga internete](#)

16. Valstybės tarnyba

16.5. Valstybės tarnautojų socialinės ir kitos garantijos

Dėl vidaus tarnybos pareigūno darbo užmokesčio, laikinai pavedus vykdyti aukštesnės pareigybės funkcijas

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl to, ar pagrįstai atsakovas neišmokėjo dalies darbo užmokesčio pareigūnui (pareiškėjui) nuo 2009 m. gegužės mėn. iki 2014 m. spalio mėn.

Byloje nustatyta, kad Klaipėdos miesto vyriausiojo policijos komisariato (toliau – Klaipėdos AVPK) viršininkas 2009 m. gegužės 4 d. įsakymu nuo 2009 m. gegužės 6 d. Klaipėdos AVPK Jūrų uosto policijos skyriaus kriminalinės policijos Nusikaltimų tyrimo poskyrio patruliui (pareiškėjui) laikinai pavedė vykdyti Klaipėdos AVPK Nusikaltimų tyrimo biuro Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus 1-ojo poskyrio tyrėjo funkcijas. Darbo užmokestis pareiškėjui faktiškai buvo mokamas pagal Klaipėdos AVPK Jūrų uosto policijos skyriaus kriminalinės policijos Nusikaltimų tyrimo poskyrio patrulio pareigybę. Tarnybinio patikrinimo metu (2014 m. spalio 14 d.) 2009 m. gegužės 4 d. įsakymas atšauktas.

Pirmosios instancijos teismas, atmesdamas pareiškėjo skundą, sprendė, kad pareiškėjas Klaipėdos AVPK Nusikaltimų tyrimo biuro Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje vykdė tik dalį tyrėjo funkcijų, kurias gali atlikti ir policijos patrulis, t. y. tokias funkcijas, kurios faktiškai nereikalavo tyrėjo kvalifikacijos.

LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad pagal faktinius bylos duomenis, pareiškėjui atitinkamas tyrėjo funkcijas buvo pavesta (laikusiai) vykdyti nuo 2009 m. gegužės 6 d. iki 2014 m. spalio 14 d., tokiu būdu pažeidžiant Vidaus tarnybos statuto 16 straipsnio 8 dalies (2008 m. lapkričio 14 d. įstatymo Nr. X-1820) nuostatas, kuriose įtvirtinta, kad pareigūno laikinas perkėlimas į kitas pareigas per 5 jo tarnybos metus

negali trukti ilgiau nei vienus metus. Tačiau, LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, pareiškėjas nėra atsakingas už tai, kad toks perkėlimas tęsėsi ne laikinai.

2009 m. gegužės 4 d. įsakyme nėra išvardytos konkrečios funkcijos, kurias pavedamos atlikti pareiškėjui. Iš bylos medžiagos matyti, kad pareiškėjas vykdė įvairius Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus viršininko ar kito pareigūno pavidimus (liudytojų apklausas, poėmius, atsakinėjo į užklausimus ir kt.). Pareiškėjo profesionalumo vertinimo išvadoje nurodyta, kad pareigas jis atlieka profesionaliai, gerai išmano įstatymus, sugeba juos taikyti praktikoje, turi patirties tiriant nusikaltimus, administracinius teisės pažeidimus. Turimas žinias tinkamai panaudoja darbe. Tarnybinės veiklos krūvio dalyje nurodyta, kad pareiškėjas iš Jūrų uosto poskyrio yra komandiruotas į Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyrių. Savarankiškai atlieka gautų ikiteisminio tyrimo tyrėjų ir kitų teisėsaugos įstaigų pavidimų vykdymą, užtikrina terminų laikymąsi ir teisėtumą. Kartu su tyrėjais dalyvauja ūkio subjektų patikrinimuose, pasalose, įtariamųjų sulaikymuose. Yra atsakingas už Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus ginkluotės apskaitą, skyriaus eksploatuojamų transporto priemonių priežiūrą. Vidaus administravimo dokumentuose įvardytos pareiškėjo pareigos – Klaipėdos AVPK Nusikaltimų tyrimo biuro Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus tyrėjas. Atsakovas taip pat neiginčijo, kad faktinė pareiškėjo darbo vieta buvo Klaipėdos apskrities Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje, kurio viršininkui jis ir buvo pavaldus bei atskaitingas. Aplinkybė, kad pareiškėjas šiuo atveju vykdė ne visas tyrėjams pagal pareigybės aprašymą priskiriamas funkcijas, o tik dalį jų, LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, esminės reikšmės neturėjo.

Laikino perkėlimo metu, kai pareigūnas perkeliamas į aukštesnes pareigas, jam mokamas darbo užmokestis pagal tas pareigas, į kurias jis perkeltas (Vidaus tarnybos statuto 16 str. 8 d.). Tad pareiškėjui turėjo būti mokamas Klaipėdos AVPK Nusikaltimų tyrimo biuro Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus 1-ojo poskyrio tyrėjo (statutinio valstybės tarnautojo B pareigybės lygis 7 kategorija) darbo užmokestis. Kadangi pirmosios instancijos teismas, padaręs klaidingas išvadas, pareiškėjo keliamo ginčo iš esmės neišsprendė ir iš atsakovo neišreikalavo atitinkamų duomenų (kas šiuo atveju būtina dėl bylos aplinkybių išaiškinimo), tai sudarė pagrindą panaikinus pirmosios instancijos teismo sprendimą, bylą grąžinti nagrinėti iš naujo.

2016 m. balandžio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1154-756/2016

Teisminio proceso Nr. 3-63-3-01485-2014-0

Procesinio sprendimo kategorija 16.5; 16.8

[Prieiga internete](#)

33. Bylos, susijusios su nacionalinių, ES ir užsienio institucijų finansine parama

33.2. Bylos dėl paramos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų

Dėl įgyvendinančios institucijos pareigos atlikti savarankišką įtariamo pažeidimo tyrimą

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus įsakymo (toliau – CVPA įsakymas), kuriuo nustatyti pareiškėjo pažeidimai, vykdant viešuosius pirkimus, atšaukta jam tinkama finansuoti patvirtinta paramos lėšų suma, nustatyta netinkamų finansuoti išlaidų suma bei Švietimo ir mokslo ministerijai pasiūlyta atitinkamai finansavimą sumažinti bei netinkamas finansuoti lėšas susigrąžinti, teisėtumo, taip pat – dėl švietimo ir mokslo ministro įsakymo (toliau – ŠMM įsakymas), kuriuo pareiškėjui sumažintas jo vykdomo projekto finansavimas netinkama finansuoti lėšų suma, teisėtumo.

Iš bylos faktinių aplinkybių matyti, jog finansavimas pareiškėjo įgyvendinamam projektui buvo sumažintas, nustačius, jog jis pirkimo konkurso sąlygų patikslinimo nepaskelbė Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, tokiu būdu pažeisdamas Viešųjų pirkimų įstatymo 27 straipsnio 1 dalį ir šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodytus skaidrumo ir lygiateisiškumo principus.

LVAT teisėjų kolegija, apžvelgusi į bylai aktualų teisinį reguliavimą, pažymėjo, jog iš Reglamento (EB) Nr. 1083/2006² ir Reglamento (EB) Nr. 1828/2006³ nuostatų matyti, kad valstybėms narėms yra nustatyta

² 2006 m. liepos 11 d. Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999.

pareiga per stebėsenos ir kontrolės sistemas užtikrinti, kad Europos regioninės plėtros fondo lėšų panaudojimo atitinkamoms programoms paskirtis ir tikslai būtų veiksmingai apsaugoti, galimi pažeidimai išnagrinėti, neteisėtai išmokėtos lėšos susigrąžintos, kartu suteikiant valstybėms narėms diskreciją nacionalinės teisės aktais nustatyti šių tikslų įgyvendinimo priemones ir procedūras, kontrolės vykdymo tvarką.

LVAT teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, jog vadovaujantis nacionalinėmis, atsakomybės paskirstymą tarp institucijų nustatančiomis, teisės normomis, konkrečioje byloje įgyvendinančioji institucija yra CVPA, o tarpinė institucija – ŠMM. Pagal Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklių⁴ 10 punktą, viena iš įgyvendinančiosios institucijos funkcijų – atlikti pažeidimų tyrimą, nustatyti pažeidimus, priimti sprendimus dėl nustatytų pažeidimų ir teisės aktų nustatyta tvarka pranešti apie juos atitinkamoms institucijoms (10.3.5 p.). Šios taisyklės pažeidimų tyrimo procedūros nereglamentuoja, tačiau ją reglamentuoja ir jos dokumentus nustato VPAF taisyklės⁵, Pažeidimų nustatymo taisyklės⁶ ir Metodinės rekomendacijos⁷. LVAT teisėjų kolegija nustatė, jog CPVA pažeidimo tyrimą pradėjo gavusi Valstybės kontrolės, atlikusios ginčo projekto auditą, atitinkamame rašte išdėstytus pastebėjimus ir rekomendacijas, todėl pagal VPAF taisyklių 74 punktą, tiriant pažeidimą, turėjo būti vadovaujama Metodinėmis rekomendacijomis.

LVAT teisėjų kolegija apžvelgė bylai aktualią pažeidimo tyrimo procedūrą reglamentuojančius Metodinių rekomendacijų ir VPAF taisyklių punktus, be kita ko, atkreipdama dėmesį į Metodinių rekomendacijų 15 punktą, įtvirtinantį, jog pažeidimų kontrolierius, įsitikinęs, kad tiriant pažeidimą surinkta pakankamai duomenų, kuriais pagrindžiamas pažeidimas, arba kad pažeidimo nėra, surašo pažeidimo tyrimo išvadą (Metodinių rekomendacijų 2 priedas), užpildytą pagal pažeidimo tyrimo išvados formos pildymo instrukciją (Metodinių rekomendacijų 4 priedas). Pažeidimo tyrimo išvada yra Reglamento (EB) Nr. 1828/2006 27 straipsnio b dalyje nurodomas pirmasis rašytinis įvertinimas (pažeidimo nustatymo patvirtinimo dokumentas), kuriame remiantis konkrečiais faktais nurodyta, kad buvo padarytas pažeidimas, neatmetant galimybės šią išvadą vėliau patikslinti ar panaikinti administracinio ar teismo proceso metu.

LVAT teisėjų kolegija konstatavo, jog aptartas teisinis reguliavimas suponuoja išvadą, kad įgyvendinančioji institucija, gavusi informaciją iš audito ir (ar) kitų institucijų apie galimą pažeidimą, vadovaudamasi ES ir nacionalinės teisės aktais, pati turi atlikti savarankišką įtariamo pažeidimo tyrimą pagal Metodinių rekomendacijų III skyriuje nustatytą procedūrą, surašydama privalomąjį įtariamo pažeidimo tyrimo procedūrinį dokumentą – patvirtintos formos pažeidimo tyrimo išvadą. LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, jog Metodinių rekomendacijų 2 priede patvirtintos pažeidimo tyrimo išvados turiniui yra nustatyti privalomieji rekvizitai (pvz., reikalavimai finansinės informacijos turiniui ir apimčiai). Šis įtariamo pažeidimo tyrimo procedūros dokumentas Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių⁸ 197 punkto prasme <...> įgyvendinančiajai institucijai gali būti pagrindas priimti individualų administracinį aktą jame išdėstant ministerijai ir (ar) kitai valstybės institucijai savo pasiūlymą dėl atitinkamų finansinių korekcijų projekto vykdytojui taikymo.

LVAT teisėjų kolegija nurodė, jog konkrečioje byloje atsakovas CVPA nepateikė į bylą įrodymų, kad atlikdamas pažeidimo tyrimą, laikėsi esminių procedūrų ir taisyklių, nustatytų Metodinėse rekomendacijose. Byloje taip pat nebuvo duomenų, kad atsakovas CVPA, atlikęs tyrimą, surašė Metodinėse

³ 2006 m. gruodžio 8 d. Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 1828/2006, nustatantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo, įgyvendinimo taisykles.

⁴ Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 17 d. nutarimu Nr. 1139.

⁵ Veiksmų programų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1225.

⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. 1K-307 patvirtintos Europos Sąjungos finansinės paramos naudojimo pažeidimų nustatymo bei šalinimo ir apribojimų gauti Europos Sąjungos finansinę paramą nustatymo taisyklės.

⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 1K-173 patvirtintos Metodinės pažeidimų tyrimo ir nustatymo rekomendacijos.

⁸ Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1443.

rekomendacijose numatytą pažeidimo tyrimo išvadą pagal šiam dokumentui nustatytus turinio reikalavimus. Be to, atsakovas CVPA motyvus, kuriais grindžia pareiškėjo pažeidimą, nurodė ne savo įsakyme, bet pateikė teismo proceso metu. Todėl LVAT teisėjų kolegija sprendė, jog atsakovas pažeidė Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus reikalavimus administracinius aktus motyvuoti.

LVAT teisėjų kolegija pridūrė, jog CVPA įsakymas buvo be motyvų ir finansinės korekcijos nustatymo bei pasiūlymo ŠMM, kaip tarpinei institucijai, ją taikyti aspektu. ŠMM savo įsakymo taip pat nepagrindė jokiais savarankiškais motyvais, tik formaliai nurodydama jo priėmimo teisinius pagrindus. Todėl LVAT teisėjų kolegija sprendė, jog ŠMM įsakymas taip pat negali būti pripažintas atitinkančiu Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 ir 2 dalių reikalavimus.

LVAT teisėjų kolegija, tenkindama pareiškėjo apeliacinį skundą, pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikino ir priėmė naują sprendimą – pareiškėjo skundą patenkino bei ginčo CVPA ir ŠMM įsakymus panaikino.

2016 m. balandžio 5 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2804-146/2016

Teismo proceso Nr. 3-61-3-05050-2014-0

Procesinio sprendimo kategorija 33.2; 38

[Prieiga internete](#)

38. Kitos bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje

Dėl galutinės kainos nenurodymo vartotojams pateikiamoje informacijoje apie prekę

Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (toliau – atsakovas) nutarimo, kuriame konstatuota, jog pareiškėjas UAB „Natural Pharmaceuticals“ pažeidė Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymą (toliau – Įstatymas), kadangi vykdė nesąžiningą (klaidinančią) veiklą, kaip ji suprantama pagal minėto įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punktą.

Bendrovės teiktoje informacijoje (komerciniame pasiūlyme) akcentuojama galimybė įsigyti produkciją metams net 43 proc. pigiau, t. y. 265,50 Lt. Komerciniuose pasiūlymuose įsigyti siuntinį su „OmegaMarine Forte+“ nurodoma, kad pirmąjį mėnesį vartotojui reikės mokėti tik 14,95 Lt, o likusius mėnesius – tik po 29,90 Lt. Taip pat akcentuojama, kad vartotojo išlaidos dienai sudarys tik 0,96 Lt. Ginčo nutarimas iš esmės priimtas, atsižvelgus į tai, kad bendrovė komerciniame pasiūlyme nenurodė konkrečios pinigų sumos, kurią vartotojui reikės sumokėti per metus, kas pagrįstai galėjo paskatinti vartotoją priimti sprendimą dėl sandorio sudarymo, kurio esant kitoms aplinkybėms (t. y. neišdėstant kainos dalimis kas mėnesį arba dieną, bet nurodant tikslią metinės prenumeratos kainą) vartotojas nesudarytų.

Bylą nagrinėjusi LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad pagal Įstatymą komercinė veikla yra nesąžininga, jeigu ji neatitinka profesinio atidumo reikalavimų ir a) iš esmės iškreipia arba gali iš esmės iškreipti vidutinio vartotojo ekonominį elgesį siūlomo produkto atžvilgiu, arba b) iš esmės iškreipia arba gali iš esmės iškreipti vartotojų grupės vidutinio nario ekonominį elgesį siūlomo produkto atžvilgiu, kai komercinė veikla nukreipta į tam tikrą vartotojų grupę (Įstatymo 3 str. 2 d.). Nesąžininga komercinė veikla dažniausiai pasireiškia kaip klaidinanti arba agresyvi (Įstatymo 3 str. 4 d.). Klaidinančia komercine veikla yra klaidinantys veiksmai arba klaidinantis informacijos neatskleidimas (Įstatymo 4 str.). Kokie veiksmai šio Įstatymo prasme laikomi klaidinančiais, nustato Įstatymo 5 straipsnis, o kokie veiksmai Įstatymo prasme laikomi klaidinančiu informacijos neatskleidimu – Įstatymo 6 straipsnis.

Pagal ginčytame nutarime nurodytą Įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punktą, klaidinančiais veiksmais pripažįstami apgaulingos informacijos pateikimas arba toks informacijos, kuri nors ir faktiškai tiksli, tačiau dėl produkto kainos ar jos apskaičiavimo būdo arba ypatingo kainos pranašumo apgauna arba gali apgauti vidutinį vartotoją, pateikimas (įskaitant bendrą pristatymą), kuriuo vartotojas gali būti ar yra skatinamas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs.

Įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje pateiktas klaidinančio informacijos neatskleidimo apibūdinimas, pagal kurį atsižvelgiant į informacijos perdavimo priemonių ribotumą, klaidinančiu informacijos neatskleidimu laikomi tokie veiksmai, dėl kurių vidutinis vartotojas skatinamas arba gali būti skatinamas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio kitomis aplinkybėmis jis nebūtų priėmęs: 1) esminės informacijos, kuri vidutiniam vartotojui reikalinga tam, kad jis galėtų priimti informacija paremtą sprendimą dėl sandorio,

neatskleidimas arba 2) esminės informacijos, kuri vidutiniam vartotojui reikalinga tam, kad jis galėtų priimti informacija paremtą sprendimą dėl sandorio, nuslėpimas ar jos pateikimas neaiškiai, nesuprantamai, dviprasmiškai ar ne laiku, arba 3) komercinės veiklos tikslo, jeigu jis neaiškus pagal kitas aplinkybes, neatskleidimas.

LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, kadangi nagrinėtu atveju, kaip buvo matyti iš ginčo nutarimo turinio, atsakovas teigė pareiškėją turėjus, tačiau neįvykdžius pareigos vartotojams nurodyti esminę informaciją – galutinę produkto kainą, dėl ko vartotojai buvo ar galėjo būti skatinami priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio jie kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmę, t. y. vykdžius veiklą, kuri pagal savo požymius labiau atitinka ne Įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytų klaidinančių veiksmų, o Įstatymo 6 straipsnio 1 dalis 2 punkte numatyto klaidinančio informacijos neatskleidimo apibūdinimą, teigta, jog pareiškėjo veiksmai nepagrįstai kvalifikuoti kaip klaidinantys pagal Įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punktą.

Bet kuriuo atveju tam, kad klaidinantys veiksmai arba klaidinantis informacijos neatskleidimas galėtų būti laikomas klaidinančia komercine veikla Įstatymo prasme, visais atvejais turi būti nustatyta, kad ja yra ar gali būti daroma žala vartotojo ekonominiams interesams. Nors, kaip buvo galima suprasti iš ginčo nutarimo turinio, atsakovas pareiškėjo veiklos priešingumą vartotojo ekonominiams interesams siejo su pareiškėjo veiksmais – galutinės kainos neatskleidimu, dėl kurių vartotojas gali būti ar yra skatinamas sudaryti sandorį, kurio jis, informacijai apie kainą esant atskleistai, nebūtų sudaręs, t. y. iš esmės teigė, kad pareiškėjo vartotojams teikto pasiūlymo kaina mažų mažiausiai nėra nei nedidelė, nei itin patraukli, tokią aplinkybę patvirtinančių įrodymų (duomenų apie tokio pat, analogiško ar panašaus savo savybėmis produkto rinkos kainą pasiūlymo teikimo metu) byloje nėra, atsakovas jų nerinko, nors, siekiant patraukti atsakomybėn už nesąžiningos komercinės veiklos vykdymą, jam tenka pareiga surinkti pažeidimo faktą patvirtinančius duomenis, kuriais grindžiamas nutarimas (Įstatymo 21 str. 2 d. 5 p). Kadangi atsakovas neįrodė pažeidimo, už kurio padarymą pareiškėjui paskirta bauda, sudėties objektyviosios pusės elemento, t. y. kad nutarime nurodoma pareiškėjo veikla vartotojas gali būti ar yra skatinamas priimti sprendimą dėl jo ekonominiams interesams prieštaraujančio sandorio, Įstatymo 16 straipsnyje numatyti terminai, kuriais atsakovas turėjo ištirti ir priimti sprendimą dėl ginčo nutarime minimų atsakovo veiksmų, yra pasibaigę, apžvelgiamoje byloje ginčytas nutarimas LVAT teisėjų kolegijos sprendimu panaikintas.

2016 m. balandžio 4 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1352-624/2016

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-04215-2014-2

Procesinio sprendimo kategorija 7.5.3.2

[Prieiga internete](#)

Dėl turto vertintojų drausminės atsakomybės už veiksmus, atliktus iki 2011 m. birželio 22 d. Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo redakcijos įsigaliojimo (2012 m. gegužės 1 d.)

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Turto arba verslo vertintojų garbės teismo (toliau – Garbės teismas) 2014 m. sausio 30 d. sprendimo, kuriuo pareiškėjui, turto vertintojui, paskirta drausminė nuobauda – papeikimas, teisėtumo. Drausminė nuobauda paskirta už pažeidimus, padarytus rengiant dvi nekilnojamojo turto vertės nustatymo ataskaitas, t. y. 2011 m. balandžio 18 d. ir 2011 m. gruodžio 26 d. ataskaitas.

Kaip buvo matyti iš bylos faktinių aplinkybių, drausmės bylos iškėlimo pareiškėjui (turto vertintojui) procedūra inicijuota ir ginčytas Garbės teismo sprendimas priimtas, galiojant naujos redakcijos Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymui (2013 m. liepos 2 d. įstatymo redakcija), o nagrinėtam ginčui aktualų turto vertinimą pareiškėjas atliko ir turto vertinimo ataskaitas parengė galiojant ankstesnei – iki 2012 m. gegužės 1 d. galiojusiai – Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo redakcijai (2003 m. balandžio 3 d. įstatymo redakcija).

LVAT išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, kad drausminės atsakomybės už turto vertinimą reglamentuojančių teisės aktų pražeidimą, kaip ir bet kurios kitos teisinės atsakomybės rūšies, taikymas (įgyvendinimas) plačiąja prasme yra tam tikrais teisės aktais reglamentuota procedūra (procesas). Šios procedūros metu turi būti nustatomi, be kita ko, drausminės atsakomybės materialiniai teisiniai pagrindai, t. y. tos teisės aktuose apibrėžtos materialinės teisinės sąlygos, kurios leidžia atitinkamam subjektui priimti sprendimą dėl drausminės atsakomybės taikymo. Galioja bendra taisyklė, kad konkretaus asmens atsakomybės klausimas sprendžiamas pagal materialinės teisės normas, galiojusias atsakomybėn traukiamo

asmens veiksmu padarimo metu. Taigi siekiant užtikrinti asmens teisinio statuso aiškumą ir stabilumą, nepažeisti teisinio tikrumo reikalavimų, turto vertintojo drausminės atsakomybės materialinės teisinės sąlygos turi egzistuoti atsakomybės traukiamo asmens veiksmu atlikimo momentu. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo veiksmai atliekant ginčui aktualų turto vertinimą ir materialinės teisinės jam taikomos drausminės atsakomybės sąlygos vertintinos, atsižvelgiant į teisinį reguliavimą, kuris galiojo minėtų pareiškėjo veiksmu atlikimo metu, t. y. pagal iki 2012 m. gegužės 1 d. galiojusį teisinį reguliavimą. Turto vertinimo veiksmu atlikimo laikas yra atitinkamų turto vertinimo ataskaitų parengimo data.

LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos požiūriu, drausminės atsakomybės, kaip ir bet kurios kitos teisinės atsakomybės, atsižvelgiant į šios teisinės kategorijos prigimtį ir pobūdį, taikymas lemia asmens teisinio statuso (teisių ir pareigų turinio bei apimties) pasikeitimą. Taikant teisinę atsakomybę ir teisinio poveikio priemones, gali būti suvaržoma arba prarandama galimybė įgyvendinti tam tikras subjekto asmens teises. Pagal LVAT formuojamos administracinės jurisprudencijos nuostatas, tam tikri su atsakomybe už įstatymo pažeidimus susiję klausimai, *inter alia* teisinio poveikio priemonių taikymas, turi būti reglamentuojami ne žemesnės nei įstatymas galios teisės akte. Asmuo, besiverčiantis turto vertinimo veikla, realizuoja oriam asmens gyvenimui svarbią sąlygą – užsiima savo laisva valia pasirinkta ir jam priimtinausia darbine veikla, užtikrinančia materialinę gerovę, dvasinį, socialinį komfortą – taigi, be kita ko, įgyvendina konstitucinę ūkinės veiklos laisvę ir iniciatyvą (įtvirtintą Konstitucijos 46 str. 1 d.). Todėl drausminės atsakomybės taikymas už turto vertinimo veiklos pažeidimus daro didelę įtaką turto vertintojo teisiniam statusui ir gali iš esmės riboti jo teisę verstis šia veikla (pavyzdžiui, panaikinus turto vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimą). Taigi paisant konstitucinio teisinės valstybės principo, drausminės atsakomybės už turto vertinimo reikalavimų nesilaikymą taikymo pagrindai ir sąlygos, *inter alia* teisinio poveikio priemonės, gali būti nustatytos tik įstatyme. Tik esant įstatyme įtvirtintiems turto vertintojų drausminės atsakomybės pagrindams ir sąlygoms, nurodytoms teisinio poveikio priemonėms, galimas konkrečios drausminės nuobaudos paskyrimas turto vertintojui už teisės aktų reikalavimų pažeidimą. Be to, tiek konstitucinės doktrininės nuostatos, tiek tarptautinėje žmogaus teisių apsaugos sistemoje numatyti reikalavimai suponuoja, kad tik tada, kai asmuo turi objektyvias galimybes suprasti teisinio reguliavimo turinį (aiškumas, tikslumas), jis gali būti tikras dėl to, ko iš jo reikalauja teisė. Todėl ir turto vertintojų drausminės atsakomybės taikymas galimas, tik esant įstatyme aiškiai ir nedviprasmiškai nustatytiems tokios atsakomybės taikymo pagrindams ir sąlygoms.

LVAT išplėstinė teisėjų kolegija, išanalizavusi turto vertinimo veiksmu atlikimo (ataskaitų parengimo) metu galiojusį teisinį reguliavimą – *inter alia* Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą (2003 m. balandžio 3 d. įstatymo redakcija), Turto vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo išdavimo, galiojimo sustabdymo ir panaikinimo taisyklės (finansų ministro 2009 m. rugsėjo 15 d. įsakymo Nr. 1K-306 redakcija) (toliau – Taisyklės) – negalėjo laikyti, jog turto vertintojų drausminė atsakomybė buvo sureglamentuota taip, kaip to reikalauja konstitucinis teisinės valstybės principas ir jo suponuojami kiti konstituciniai bei tarptautinės teisės imperatyvai. Turto vertinimo reikalavimų pažeidimais pripažintų veiksmu atlikimo metu galiojęs Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas (2003 m. balandžio 3 d. įstatymo redakcija) aiškiai, nedviprasmiškai ir tiksliai nenustatė turto vertintojų drausminės atsakomybės pagrindų, t. y. nebuvo numatytos pažeidimų dispozicijos ir sankcijos (nuobaudos) už konkrečių teisės normų pažeidimus, taip pat subjektas, turintis teisę skirti drausmines nuobaudas, nereglamentuoti drausminės atsakomybės taikymo procedūros esminiai elementai. Ginčyto Garbės teismo sprendimo motyvuojamoje dalyje nurodyta, kad teisės normomis nustatytų pareigų nevykdymas yra teisės pažeidimas, o turto vertinimo ataskaitų rengimo metu galiojusį ir turto vertintojams privalomų jų veiklą reglamentuojančių teisės normų reikalavimų nesilaikymas turi drausminio nusižengimo požymių, tačiau nenurodytas joks įstatyminis tokių konstatuojamųjų nuostatų pagrindas.

Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo (2003 m. balandžio 3 d. įstatymo redakcija) 1 straipsnyje nurodyta šio įstatymo paskirtis – nustatyti turto ir verslo, nepaisant jų nuosavybės formos, vertinimo principus, vertės nustatymo metodus bei jų taikymą konkrečioms turtinių santykių sritims, turto ir verslo vertinimo būdus, turto ir verslo vertintojų veiklos pagrindus, teises, pareigas bei atsakomybę. Tos pačios redakcijos įstatymo 12 straipsnyje reglamentuojamos turtą vertinančių įmonių ir vertintojų pareigos, t. y. savo veikloje vadovautis įstatymais ir kitais teisės aktais, Turto vertintojo profesinės etikos kodeksu; sąžiningai ir rūpestingai atlikti pareigas, profesionaliai atlikti vertinimą; laikyti paslapyje komercinę informaciją, kurią sužinojo atlikdamas turto vertinimą, ir nenaudoti jos asmeninei ar kitų asmenų naudai; šią informaciją atskleisti tik įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka; visais atvejais pateikti užsakovui įmonės,

atliekančios turto vertinimą, kvalifikacijos atestatą, įmonės civilinės atsakomybės draudimo polisą, turto vertintojo kvalifikacijos pažymėjimą. Tačiau, LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, paminėtos įstatymo nuostatos yra pernelyg abstraktaus pobūdžio ir neformuluoja konkrečių drausminės atsakomybės taikymo taisyklių, todėl vien tik šių teisinių nuostatų pagrindu drausminės atsakomybės taikymas negalimas.

Taisyklių 20 punktas reglamentavo turto vertintojo pažymėjimo galiojimo panaikinimo atvejus. Vienas iš tokių atvejų buvo įtvirtintas šių Taisyklių 20.3 punkte, pagal kurį turto vertintojo pažymėjimo galiojimas panaikinamas, kai vertintojas pažeidžia Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius turto ir (arba) verslo vertinimą arba turto vertintojų veiklą, ir tai patvirtina galiojančios teismų nutartys, sprendimai, nuosprendžiai, Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius turto vertintojų veiklą, ir (arba) Turto vertintojo profesinės etikos kodeksą ir tai, remdamasis dokumentais pagrįstais asmenų skundais, patvirtina instituto atsakingas darbuotojas savo išvadoje, teikiamoje instituto direktoriui kartu su siūlymu panaikinti turto vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimą. Tačiau LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymu (2003 m. balandžio 3 d. įstatymo redakcija) finansų ministrui buvo pavesta Taisyklėse nustatyti ne drausminės atsakomybės sąlygas, o vykdant turto vertinimo valstybinės priežiūros funkcijas, – nustatyti turto vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo išdavimo, galiojimo sustabdymo ir panaikinimo atvejus, kurie nebūtinai gali būti siejami su drausminiais turto vertintojų nusižengimais. Turto vertinimo valstybinės priežiūros sampratos ir funkcijų, kaip ir bet kurių viešojo administravimo subjektų kompetencijos, negalima aiškinti plečiamai, be kita ko, tiek, kiek tai susiję su asmenų teisėmis ir galimu jų suvaržymu. Tai, kad Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas (2003 m. balandžio 3 d. įstatymo redakcija) nedetalizavo, kokių būdu ir priemonėmis turi būti įgyvendinama turto vertintojų veiklos valstybinė kontrolė, nereiškia, jog Lietuvos Respublikos audito, apskaitos ir turto vertinimo institutui poįstatyminiu teisės aktu (Taisyklėmis) galėjo būti suteikta teisė tame pačiame poįstatyminiame teisės akte numatytais atvejais taikyti drausminę atsakomybę turto vertintojams. Be to, Taisyklėse numatyta turto vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo panaikinimo tvarka (atvejai, procedūra, subjektas), LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, negalėjo būti prilyginama turto vertintojų drausminės atsakomybės pagrindams, atitinkantiems teisinės valstybės principo keliamus reikalavimus, kadangi ši tvarka, be kita ko, įtvirtinta žemesnės nei įstatymas galios teisės akte. Šiame kontekste taip pat pažymėta, kad teisinėje valstybėje netoleruotina situacija, kai valdžios institucijų paklusimas teisei ribojamas, Konstitucijai priešingi viešosios valdžios veiksmai pateisinami poįstatyminio teisės akto nuostatomis. Valstybės institucijos, vykdydamos valdžią ir taikydamos teisę, savo veikloje privalo vadovautis ne tik jų veiklą reguliuojančiais poįstatyminiais teisės aktais, bet ir aukštesnės galios teisės aktais, *inter alia* vadovautis Konstitucija bei atsižvelgti į iš konstitucinio teisinės valstybės principo išplaukiančius teisėto ir teisingo elgesio reikalavimus. Tai itin svarbu siekiant užtikrinti, kad įgyvendinant valstybės valdžią, nebūtų pažeisti asmens teisių ir laisvių apsaugos principai, o ypač tie, kurie susiję su galimais teisių ir laisvių įgyvendinimo suvaržymais – pavyzdžiui, kaip yra nagrinėjamu atveju, susiję su drausminės atsakomybės ir teisinio poveikio priemonių taikymu. Taigi turto vertintojų drausminės atsakomybės taikymas ir drausminės nuobaudos skyrimas, vadovaujantis įstatymu, kuriame nėra aiškiai ir tiesiogiai apibrėžtų drausminės atsakomybės pagrindų, taip pat poįstatyminiu teisės aktu, vertintinas, kaip neatitinkantis esminių teisinės valstybės principo reikalavimų ir prieštaraujantis Konstitucijai. Dėl to LVAT išplėstinė teisėjų kolegija sprendė, kad ginčytas Garbės teismo sprendimas, kuriuo pareiškėjui pritaikyta drausminė atsakomybė, priimtas nesant įstatyme numatyto pagrindo, veikiant *ultra vires* (viršijant įgaliojimus).

Byloje nustatyta, kad teisinio poveikio priemonė pareiškėjui ginčytu sprendimu paskirta pagal nuo 2012 m. gegužės 1 d. įsigaliojusį teisinį reguliavimą. Pareiškėjui paskirta drausminė nuobauda – papeikimas, numatytas Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo (2013 m. liepos 2 d. įstatymo redakcija) 29 straipsnio 4 dalies 2 punkte. Kadangi, kaip konstatuota anksčiau, pagal pareiškėjo veiksmų atlikimo metu galiojusį teisinį reguliavimą, drausminės atsakomybės taikymas turto vertintojams neatitiko konstitucinio teisinės valstybės principo reikalavimų, Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo (2013 m. liepos 2 d. įstatymo redakcija) 29 straipsnio 4 dalies 1 punkto taikymas iki šio įstatymo įsigaliojimo (2012 m. gegužės 1 d.) susiklosčiusiai teisiškai reikšmingai situacijai (t. y. už turto vertinimo veiksmus, atliktus iki 2012 m. gegužės 1 d.) vertintinas, kaip konstitucinio principo *lex retro non agit* (įstatymas atgal negalioja) pažeidimas.

LVAT išplėstinė teisėjų kolegija apžvelgtu procesiniu sprendimu išplėtojo ir pakoregavo savo ankstesnę praktiką analogiško pobūdžio bylose. Teismų praktika nėra statiška, ji gali, o kai kuriais atvejais ir

turi būti vystoma ir / arba keičiama, todėl apžvelgtas sprendimas vertintas kaip aiškios krypties, taikant Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nuostatas, susijusias su turto vertintojų drausmine atsakomybe, suteikimas. Tokia teismų praktikos raida, LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos manymu, yra konstituciškai pateisinama ir objektyviai būtina, atsižvelgiant ir į tai, jog šiame sprendime pateiktu išaiškinimu yra didinamos galimybės apsaugoti asmens laisves ir teises, efektyviai jas įgyvendinti, taip pat užtikrinamas Konstitucijos, teisės viršenybės teisinėje sistemoje realizavimas.

Pirmosios instancijos teismo sprendimas panaikintas ir pareiškėjo skundas patenkintas visiškai.

2016 m. balandžio 5 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. A-2479-261/2016

Teismo proceso Nr. 3-61-3-01709-2014-7

Procesinio sprendimo kategorija 38

[Prieiga internete](#)

II. Administracinių bylų teisena

54. Proceso įstatymai, principai

Dėl ginčo nagrinėjimo ribų, kai pareiškėjui prašant perkvalifikuoti pažeidimą ir sumažinti baudą, nustatoma, kad nurodytos veikos pareiškėjas nepadarė

Pareiškėjas UAB „Voverės“ kreipėsi su skundu į administracinį teismą, nesutikdamas su atsakovo Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (toliau – Tarnyba) nutarimu, kuriuo jam paskirta 2 027,34 Eur (7 000 Lt) bauda už Maisto įstatymo 4 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies 1 punkto reikalavimų pažeidimą, padarytą pateikus į rinką nesaugų maistą, nuo kurio nukentėjo 10 vaikų. Konstatavęs, kad atsakovas nenustatė įstatymo pažeidimo sudėties pagrindinio objektyviojo požymio – įstatymą pažeidžiančios veikos, o išvadas, kad šiuos susirgimus sukėlė pareiškėjo maisto gaminto ir tiekimo veikla, grindė tik tokios galimybės prielaida, pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad nėra pagrindo vienareikšmiškai išvadai, jog pareiškėjas pažeidė Maisto įstatymo 4 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies 2 punktų reikalavimus.

Atsakovo nuomone, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai pakeitė pareiškėjo skundo dalyką, nes jis prašė pakeisti nutarimą perkvalifikuojant pažeidimą iš Produktų saugos įstatymo 23 straipsnio 6 dalies į šio straipsnio 3 dalį ir sumažinti paskirtą baudą.

LVAT teisėjų kolegija, patikrinusi bylą Administracinių bylų teisenos įstatymo 136 straipsnyje nurodyta apimtimi, pažymėjo, kad nurodyti apelianto argumentai nepagrįsti. Administraciniame procese taikomas dispozityvumo principas, kuris reiškia, kad bylos nagrinėjimo dalyką, t. y. savo pažeistos teisės ar įstatymo saugomo intereso gynimo būdą bei apimtį nustato pareiškėjas skunde suformuluodamas savo materialinį teisinį reikalavimą (skundo dalyką) bei nurodydamas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimą (skundo pagrindą). Nors pareiškėjas prašė pakeisti šį individualų administracinį aktą perkvalifikuojant įstatymo pažeidimą ir sumažinant baudą, teismas, tikrindamas, ar yra pagrindas pakeisti nutarimą pareiškėjo prašomu būdu, pirmiausia turėjo nustatyti, ar šiame administraciniame akte pareiškėjo veika buvo pagrįstai kvalifikuota pagal jame nurodytas įstatymų normas ir tik po to spręsti, ar yra pagrindas perkvalifikuoti veiką ir atitinkamai sumažinti baudą. Pirmosios instancijos teismas priėmė sprendimą būtent dėl to administracinio akto, dėl kurio pareiškėjas padavė skundą. Teismui nagrinėjant skundo reikalavimą dėl priešingos teisei veikos perkvalifikavimo į švelnesnę ir nustačius, kad apskųstame individualiame administraciniame akte nurodytos veikos skundą padavęs asmuo nepadarė, teismo procesinis sprendimas panaikinti tokį administracinį aktą negali būti vertinamas kaip išėjimas už ginčo ribų.

Vis dėlto, įvertinusi byloje esančius įrodymus, LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad Vilniaus apygardos administracinis teismas netinkamai vertino bylai reikšmingas aplinkybes dėl nesaugaus maisto į rinką pateikimo, netinkamai taikė materialinės ir procesinės teisės normas. Panaikindamas Tarnybos nutarimą, priėmė nepagrįstą ir neteisėtą sprendimą. Todėl atsakovo apeliacinis skundas tenkintas, pirmosios instancijos teismo sprendimas panaikintas ir priimtas naujas sprendimas, kuriuo pareiškėjo skundas atmestas.

2016 m. balandžio 29 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-888-146/2016
Teismo proceso Nr. 3-61-3-04339-2014
Procesinio sprendimo kategorija 38
[Prieiga internete](#)

80. Proceso atnaujinimas administracinėje byloje

80.8. Sprendimas dėl neįtrauktų į bylos nagrinėjimą asmenų teisių ar pareigų

Dėl trečiojo asmens (ne)įtraukimo į procesą, sprendžiant ginčą dėl reklamos leidimų

Prašymas atnaujinti procesą apžvelgiamu atveju buvo grindžiamas argumentu, kad taikos sutartis, kurią sudarius buvo nutraukta byla, turi įtakos UAB „Reklamos arka“ teisėms ir pareigoms.

Kauno apygardos administracinis teismas nutartimi patvirtino UAB „JCDecaux Lietuva“ ir atsakovo Kauno miesto savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybė) sudarytą taikos sutartį, pagal kurią šalys, be kita ko, susitarė, kad UAB „JCDecaux Lietuva“ nukels jai priklausančias stogines, vitrinas, o Savivaldybė suteiks teisę UAB „JCDecaux Lietuva“ sutartose vietose įrengti išorinę reklamą. UAB „Reklamos arka“ teigimu, bendrovė į administracinio ginčo tarp UAB „JCDecaux Lietuva“ ir Savivaldybės procesą privalėjo būti įtraukta kaip trečiasis suinteresuotas asmuo, kadangi teismui patvirtinus ginčo šalių sudarytą taikos sutartį, leidimai išorinės reklamos paslaugos teikimui suteikti, nesilaikant teisės aktuose nustatytos tvarkos, t. y. ne konkurso būdu, o UAB „Reklamos arka“ yra tiesioginė UAB „JCDecaux Lietuva“ konkurentė, todėl priimta teismo nutartis tiesiogiai varžo jos teisę dalyvauti ūkinėje veikloje – teikti išorinę reklamą Kauno mieste.

Prašymą nagrinėjusi LVAT teisėjų kolegija sprendė, kad nagrinėtu atveju pagrindo į šalių ginčą trečiuoju suinteresuotu asmeniu įtraukti UAB „Reklamos arka“ nebuvo. Pagrindinėje byloje buvo sprendžiama, ar Savivaldybė teisėtai atsisakė išduoti UAB „JCDecaux Lietuva“ leidimus. Byloje nebuvo duomenų, jog leidimai įrengti išorinę reklamą UAB „JCDecaux Lietuva“ jau būtų išduoti, nesilaikant teisės aktais nustatytos tvarkos. Vertinant taikos sutarties turinį, taip pat nebuvo galima daryti išvados, kad UAB „JCDecaux Lietuva“ leidimai bus išduoti, nesilaikant teisės aktais nustatytos tvarkos. Taikos sutarties nuostatomis ši tvarka negali būti pakeista. Manydama, kad dėl teismo patvirtintos taikos sutarties vykdymo pažeidžiamos UAB „Reklamos arka“ teisės ir teisėti interesai, ši bendrovė turi galimybę pasinaudoti kitomis teisinės gynybos priemonėmis – ginčyti Savivaldybės sprendimą neišduoti leidimo tokiomis pačiomis sąlygomis, jeigu toks neišdavimas pažeidžia subjektų lygiateisiškumą ir / ar sąžiningą konkurenciją, o žalos atsiradimo atveju – kreiptis į teismą dėl jos atlyginimo.

2016 m. balandžio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eP-28-822/2016
Teismo proceso Nr. 3-62-3-00208-2015-2
Procesinio sprendimo kategorija 80.8
[Prieiga internete](#)